

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.60>**Каріна Калюга,**

канд. юрид. наук,

заступник завідувача кафедри кримінального процесу та криміналістики

Інституту права імені Володимира Сташиса

Класичного приватного університету

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСОБУ ЗЛОЧИНЦЯ «ПОЛІТИКА» В КРИМІНАЛІСТИЦІ

У статті досліджується інформація про особу злочинця «політика» в криміналістиці для розроблення примірної моделі особи злочинця «політика»; зроблено спробу розібратися з виникненням та історією соціальних і політичних стосунків людей, які вчиняють злочини, в тому числі сучасні аспекти політичної злочинності; незважаючи на певну вивченість особи злочинця в цілому у вітчизняній і зарубіжній науці, слід відзначити ту обставину, що особистість злочинця «політика» опитана і пояснена ще не досить повно і всебічно з різних об'єктивних і суб'єктивних причин, це стосується й особи злочинця «політика» і її різних видів і/або типів, що вивчається фахівцями в окремих галузях науки, для того щоб звернутися до наукового осмислення і пояснення особистості злочинця «політика».

У статті з'ясовано зміст поняття «злочинець-політик», який являє собою правопорушника за переконанням або, щонайменше, за помилково засвоєним переконанням. Він упевнений, що вчинені ним правопорушення необхідні для блага суспільства і держави або певним чином виправдані їхніми інтересами. Він зовсім не вважає себе злочинцем і рішуче відмежовує себе від «низьких» злочинців, з якими він не хотів би мати нічого спільного. Злочинець «політик» намагається представити себе ідеалістом, альтруїстом, якимось політичним пророком, месією. Він глибоко переконаний в істинності та справедливості свого політичного кредо, відданий власній ідеології. На відміну від злочинця «політика» за переконанням злочинець «політик» за псевдопереконанням має насправді тільки особисту корисливу мету. Його політичні переконання є лише ширмою для самореклами. Він вчиняє злочинні діяння, прагнучи встановити та затвердити свою владу і вплив, а також через авантюристські спонукання або заради власної політичної кар'єри. Його потрібно розглядати як найбільш небезпечного злочинця, оскільки під маскою ідеаліста він приховує могутню кримінальну енергію, яку може вивільнити для зміцнення свого впливу.

У статті запропоновано криміналістичний портрет особи злочинця розуміти як систему відомостей про соціальні, фізико-біологічні та психологічні властивості, які індивідуалізують особу і є результатом комплексного аналізу інформації, зафіксованої на тих чи інших носіях інформації. У криміналістиці інформація про властивості та ознаки злочинця й зараз використовується дуже обмежено, лише як орієнтуюча інформація під час складання словесного портрета, проведення негласних слідчих (розшукових) дій у вигляді суб'єктивних відображень очевидця (уявного образу). Тому вирішення таких питань за допомогою криміналістичного дослідження властивостей та ознак людини (особи політика), з використанням інформаційних і комунікаційних технологій, технічних засобів і методик їх дослідження для виявлення криміналістично значимої інформації, що є інформативною, індивідуальною, динамічною, мінливою і яка може бути використана під час розслідування злочинів, є нашою метою.

Ключові слова: криміналістичний портрет, методика розслідування злочинів, модель особи злочинця, особа злочинця, злочинець політик.

Постановка проблеми. Особа злочинця «політика», на наш погляд, являє собою особу, яка діє, дбаючи перш за все про інтереси власної політичної кар'єри, протягом якої він прагне влади, розвиває в собі нетерпимість до людей і відчуття власної переваги.

Натепер немає розробленої примірної моделі особи злочинця «політика». Проте форми злочинів, вчинених політиками, є різноманітними. Злочинця «політика»,

який дбає про особисті фінансові інтереси, треба відрізнити від правопорушника, котрий керується певними політичними мотивами. Зазвичай цих злочинців можна виявити за певними ознаками, які властиві багатьом із них. Вони однаково належать до тих, хто діє на шкоду державі, обіймаючи відповідальні посади, і до тих, хто просто зловживає владою.

Злочинець «політик» – це правопорушник за переконанням або, щонайменше, за

помилково засвоєним переконанням. Він упевнений, що вчинені ним правопорушення необхідні для блага суспільства і держави або певним чином виправдані їхніми інтересами. Він зовсім не вважає себе злочинцем і рішуче відмежовує себе від «низьких» злочинців, з якими він не хотів би мати нічого спільного. Злочинець «політик» намагається представити себе ідеалістом, альтруїстом, якимось політичним пророком, месією. Він глибоко переконаний в істинності та справедливості свого політичного кредо, відданий власній ідеології. На відміну від злочинця «політика» за переконанням злочинець «політик» за псевдопереконанням має насправді тільки особисту корисливу мету. Його політичні переконання є лише ширмою для самореклами. Він вчиняє злочинні діяння через прагнення встановити та затвердити свою владу і вплив, а також авантюристські спонукання або заради власної політичної кар'єри. Його потрібно розглядати як найбільш небезпечного злочинця, оскільки під маскою ідеаліста він приховує могутню кримінальну енергію, яку може вивільнити для зміцнення свого впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Згадані проблеми знайшли відображення в роботах таких вчених, як: Атомір, Ашафренберг, Вуазен, Галь, Ганс фон Гентіг, Гарофалло, Дій, Каспер, Коляні, Лафатер, Ловернь, Марро, Самсон, Топінар, Тулмуш, Феррі, Фрежье, О. П. Ващук, Л. Є. Владіміров, І. М. Горбачова, П. О. Кабанов, О. В. Козаченко, І. М. Мацкевіч, М. Г. Міненко, Н. А. Орловська, В. А. Смолій, В. О. Туляков, М. І. Хавронюк та інші дослідники.

Метою статті є дослідження інформації про особу злочинця «політика» в криміналістиці для розроблення примірної моделі особи злочинця «політика».

Виклад основного матеріалу. Виходячи зі складності дослідження та розуміння особи сучасного злочинця «політика», варто зауважити й складність дефініції для побудови відповідної моделі криміналістичного портрета.

Криміналістичний портрет особи злочинця ми пропонуємо розуміти як систему відомостей про соціальні, фізико-біологічні та психологічні властивості, які індивідуалізують особу і є результатом комплексного аналізу інформації, зафіксованої на тих чи інших носіях інформації.

Отримана під час виконання першочергових слідчих і оперативно-розшукових заходів інформація щодо особи злочинця дає змогу створити його ймовірнісний портрет. Він допомагає в умовах відсутності підозрюваного визначити напрямки його пошуку,

висунути та розробити криміналістичні версії щодо кола осіб, причетних до злочину, визначити, а також спрогнозувати їхню подальшу поведінку.

Інформацію про особу злочинця можна отримати з різних джерел, таких як:

- матеріальна обстановка місця події, у якій відображаються сліди вчинення злочину (дій злочинця та потерпілих, інших осіб; їхньої взаємодії тощо);

- предмети (об'єкти) безпосереднього злочинного посягання;

- засоби (знаряддя, реманент) вчинення злочину – як збірне поняття, що включає будь-які предмети матеріального світу, використовані суб'єктом у механізмі злочинної діяльності (вони можуть бути як спеціально виготовленими зі злочинною метою інструментами та пристроями, так і пристосованими знаряддями праці («зłodійські інструменти»), а також непристосованими предметами – твердими, рідкими, сипучими, газоподібними, за допомогою яких можна висловлювати припущення стосовно фаху та здібностей особи);

- речі й предмети, залишені (кинуті, загублені тощо) злочинцем на місці події;

- речі й предмети, випадково занесені на місце події після вчинення злочину (інформація про речі й предмети, залишені (кинуті, загублені тощо) злочинцем на місці події та про речі й предмети, випадково занесені на місце події після вчинення злочину, хоча часто й не мають безпосереднього стосунку до події злочину, але впливають на юридичну оцінку події в цілому або оцінку конкретних дій певної особи);

- сліди (ознаки) негативних обставин;

- сліди (ознаки) інсценування;

- суб'єктивні образи, мисленні копії матеріальних речей, фактів, подій, проміжків часу, збережених у пам'яті людини (свідка, очевидця, потерпілого);

- жертва.

Індивідуальність особи злочинця зумовлюється властивостями, які знаходять своє відображення в перелічених носіях.

Завдання слідчого – знайти ті властивості особи, які допоможуть знайти злочинця, в тому числі з урахуванням типових портретів. Корисними з цієї точки зору можуть бути визначені науковцями закономірні зв'язки властивостей особи з особливостями їх проявів.

Результатом побудови криміналістичного портрета є ймовірнісний опис криміналістично значущих характеристик невідомої особи, що вчинила злочин.

Далі слідчий, користуючись наявними знаннями, особистим досвідом і даними узагальненої практики, подумки оцінює сукуп-

ність установлених фактів і передбачувану причину, формує на цій основі умовивід у вигляді можливого судження (складає суб'єктивний портрет невідомого злочинця).

Далі відбувається автоматизація (комп'ютеризація) портрета і поміщення в перелік криміналістичних обліків МВС [1].

Спираючись на Кримінальний кодекс України [2], на основі класифікації злочинів та кваліфікації злочинців надалі можна виокремити та розробити типові криміналістичні портрети: диверсанта; вбивці; гвалтівника; злочинця, який перебуває в особливому стані; викрадача людини; злочинця, що використовує владу або службове становище; професійного злочинця; злочинця відносно релігії або культу; крадія; грабіжника; злочинця, що вчинив розбій або бандитизм; вимагача; шахрая; фальшивомонетника; контрабандиста; браконьєра; терориста; військового злочинця; угонщика або захоплювача; хулігана; звідника; злочинця, пов'язаного з проституцією; наркоторговця; державного зрадника; міжнародного злочинця; самоправця; шпигуна; хакера; хабарника; дезертира; марнотратника; мародера; пірата; найманця тощо.

У європейських країнах та США напрацьовано відповідну методологічну та технічну базу, існує значний досвід практичного використання методики складання психологічного портрета невідомого злочинця. Зокрема, вказана методика активно використовується спецслужбами в боротьбі з тероризмом [3; 4; 5; 6; 7].

В Україні зазначену методику доцільно застосовувати у розслідуванні злочинів, у яких необхідно встановити особу злочинця за відсутності свідків та інших прямих доказів.

З метою розробки методики складання криміналістичного портрета вважаємо за доцільне використовувати досвід зарубіжних країн, які мають суттєві напрацювання в питаннях побудови портрету невідомого злочинця [8].

Наприклад, напрямом у складанні суб'єктивних портретів є створення тривимірної комп'ютерної моделі особи невідомого злочинця. Створення тривимірної моделі особи ґрунтується на методі еволюційного морфінга. Термін «морфінг» походить від англійського morphing – трансформація; технологія в комп'ютерній анімації, візуальний ефект, що створює враження плавної трансформації одного об'єкта в інший.

Метод еволюційного морфінга ґрунтується на тому, що свідок (група свідків, інші учасники кримінального процесу) допускаються до роботи з вже наявними тривимірними моделями, образами, роблячи з них відбір, схрещування і видозміну [9; 10], тобто

те, що ми називаємо моделлю «криміналістичного портрета» злочинця [11].

Для наочності розглянемо передумови побудови типового криміналістичного портрету особи злочинця «політика» і на цій основі намітимо шляхи використання цих відомостей як орієнтуючої інформації, що дозволяє визначити коло осіб, причетних до вчинення злочину, з подальшим їх отождоженням.

Зважаючи на ключові постулати про те, що криміналістика – це юридична наука про закономірності вчинення, розслідування та розкриття злочинів, та про те, що політик – це особа, яка професійно займається політичною діяльністю, а злочинець у політичній діяльності – політичний терорист, «продажний» політик, тощо, керуючись нормами Кримінального кодексу України (ст.ст. 11, 114-1, 157-161, 170-175, 206, 209-212, 238, 255-263, 294, 328, 330, 338, 340-400, 436-447 та ін.), зробимо спробу дослідити інформацію про особу злочинця «політика» в криміналістиці.

Такі фактори, як виховання в сім'ї, спадковість і освіта, впливовість у суспільстві, статус, власне зовнішні особливості суб'єкта поведінки (в тому числі злочинної), властивості його особистості в поєднанні з ім'ям і навіть знаком Зодіаку, під яким він народжений, в комплексі й певна пропорційність цих складників дають змогу розгадати таємниці анатомії злочинності.

Загалом не досить зрозуміла ситуація зі злочинністю в країні та, зокрема, її зростання привертають увагу не тільки спеціалістів-юристів, але й найширших верств громадськості.

Проте пошук дієвих методів попередження та протидії злочинності передбачає досконале вивчення всіх чинників, в тому числі теоретичного та практичного підґрунтя вироблення напрямів та прийомів дослідження особи злочинця відповідно до сучасних викликів практики і перспектив застосування наукових знань про особу злочинця тощо.

Фундаментальні зміни в суспільстві і посилення ролі нових інформаційних і комунікаційних технологій, безсумнівно, впливають на процес політичної комунікації. Зміни стосуються насамперед складу аудиторії та характеру надання інформації. Дослідники цієї тематики відзначають, що впровадження і використання нових медіа-технологій призводять до появи нової форми політичної комунікації, яка стає більш керуваною громадянином.

Характеристика сучасного суспільства як «інформаційного суспільства» стала можливою, оскільки всі соціальні процеси здійснюються шляхом обміну інформацією. Виборці

повинні бути поінформовані про політичні програми, стратегії та політичні альтернативи (представлених кандидатів і (або) політичні партії), водночас представники влади повинні знати побажання і вимоги своїх громадян.

Поява нових способів і засобів зв'язку торкнулася, серед іншого, прискорення в новинних циклах обробки та підготовки інформації взагалі і політичної зокрема. Крім того, сучасні інформаційні та комунікаційні технології характеризуються глобальним охопленням, що додало нову форму, характер і динаміку політичним і суспільним процесам. У зв'язку з цим необхідно розглянути різні напрями використання інтернет-технологій в політико-комунікативній сфері, а також виділити можливості їх застосування з метою розкриття, розслідування цих досить специфічних злочинних проявів та запобігання їм.

Разом із тим поява Інтернету створила у сфері політичних комунікацій якісно нову ситуацію. З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій розширилася можливість демократизації процесу узгодження політичних рішень шляхом включення до нього різних верств населення. Це зрушення в політичній комунікації несе глибокі політичні та соціологічні зміни, зокрема розширення участі населення у процесах прийняття рішень.

Вдалими прикладами можуть слугувати такі факти. На сайті Президента України з'явилася перша петиція, яка набрала необхідну кількість голосів. Станом на момент публікації новини петиція про вільне володіння зброєю в Україні, зареєстрована 29 серпня, набрала 25 024 підписи [12]. Розпочав роботу сервіс електронних петицій на сайті Адміністрації Президента в серпні 2015 року [13]. Відповідь Президента України на електронну петицію № 22/000040-еп щодо закріплення у ст. 27 Конституції України права громадянина України вільно володіти вогнепальною зброєю та негайного ухвалення Закону України «Про цивільну зброю і боєприпаси» (реєстр. № 1135-1 від 5 лютого 2015 року) розміщено 29 серпня 2015 року на веб-сайті Офіційного інтернет-представництва Президента України головою наглядової ради ВГО «Українська асоціація власників зброї» Г. М. Учайкіним: «Відповідно до статті 40 Конституції України та статті 231 Закону України «Про звернення громадян» мною розглянуто розміщену на веб-сайті Офіційного інтернет-представництва Президента України 29 серпня 2015 року головою наглядової ради ВГО «Українська асоціація власників зброї» Г. М. Учайкіним електронну петицію щодо закріплення у статті 27 Конституції України права громадянина України вільно

володіти вогнепальною зброєю та негайного ухвалення Закону України «Про цивільну зброю і боєприпаси» (реєстр. № 1135-1 від 5 лютого 2015 року), яку підписали понад 36 000 громадян. Указом Президента України від 3 березня 2015 року № 119 утворено Конституційну Комісію, яка працює у складі трьох робочих груп, що розробляють зміни до Конституції України за пріоритетними напрямами реформування – децентралізація, удосконалення конституційних засад правосуддя та конституційне регулювання прав, свобод і обов'язків людини та громадянина. Для забезпечення ґрунтового та всебічного розгляду відповідної конституційної пропозиції я звернувся до Голови Конституційної Комісії, Голови Верховної Ради України В. Гройсмана ініціювати скликання засідання робочої групи Конституційної Комісії з прав, свобод та обов'язків людини і громадянина із залученням до цієї роботи автора електронної петиції, представників різних політичних сил, державних органів, інститутів громадянського суспільства, вчених-правознавців, експертів. Стосовно вимоги щодо негайного ухвалення Закону України «Про цивільну зброю і боєприпаси» (реєстр. № 1135-1 від 5 лютого 2015 року) повідомляю, що прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України (пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України)» [14]. Ось така ілюстрація.

Нові технології зв'язку дають змогу менш спритним акторам обійти наявні бар'єри і безпосередньо спілкуватися з іншими акторами політики і широкою громадськістю. Завдяки Інтернету можна отримати швидкий доступ до необхідної політичної інформації через портали, каталоги, пошукові системи. Інтернет як публічний простір без кордонів дає уряду підстави озвучити, впровадити та оцінити результат прийнятих рішень, спираючись на громадську думку. Представникам опозиції інтернет-простір також допомагає просувати ідеї в маси і знаходити прихильників для підтримки і реалізації своїх політичних установок.

Як під час дослідження перебігу політичних процесів розслідування кожного окремого випадку, так і під час розгляду дії політичних технологій та окремих персоналій (осіб, «політичних фігур») ми намагаємося узагальнити тлумачення властивостей, ознак та якостей, проявів, важливих для встановлення такої особи.

Для більш ґрунтового розуміння проведемо порівняння на прикладі наших кузенів шимпанзе, які зазвичай живуть невеликими групами по декілька десятків особин. Вони формують тісні дружні стосунки, разом полю-

ють та пліч-о-пліч б'ються проти бабуїнів, гепардів та ворожих шимпанзе. Їхня соціальна структура тяжіє до ієрархічної. Домінантний член групи, яким майже завжди є самець, називається терміном «альфа-самець», або вождяк. Інші самці та самиці демонструють йому свою покору поклонами та рохканням, що не надто відрізняється від проявів догідливості підданців перед королем у людей. Альфа-самець прагне підтримувати в межах своєї групи соціальну гармонію. Коли два члени б'ються, він втручається та припиняє насильство. Якщо він не надто великодушний, то може монополізувати найсмачнішу їжу та не давати самцям нижчого рангу спаровуватись із самицями. Коли два самці змагаються за місце вожака, вони зазвичай вдаються до формування широкої коаліції прихильників, причому як серед самців, так і самиць. Зв'язки між членами коаліції базуються на близькому щоденному контакті – обіймах, доторках, поцілунках, обшукванні та взаємних послугах. Точно як політики під час виборчої кампанії потискають руки та цілують дітей, так і кандидати на головну посаду в групі шимпанзе витрачають чимало часу на обійми, поплескування по спині та поцілунки дитинчат. Вождяк зазвичай посідає своє місце не тому, що фізично дужчий, а тому, що він очолює велику та сталу коаліцію. Ці коаліції відіграють центральну роль не лише під час відкритої боротьби за місце альфа-самця, але й у майже всіх повсякденних справах. Члени коаліції проводять разом більше часу, діляться їжею та допомагають одне одному в скруті.

Розмір групи, яку можна сформувати та підтримувати в такий спосіб, є обмеженим. Для ефективного функціонування всі члени групи мають близько знати одне одного. Двоє шимпанзе, які ніколи не зустрічалися, ніколи не билися й ніколи не займалися взаємним обшукванням, не знатимуть, чи можуть вони довіряти один одному, чи варто допомагати, а також хто з них вищий за рангом. У природних умовах типова зграя шимпанзе нараховує приблизно від двадцяти до п'ятдесяти особин. Тільки-но кількість шимпанзе в групі збільшується, суспільний лад дестабілізується, врешті-решт призводять до розколу та формування частиною тварин нової групи. Лише зрідка зоологи спостерігають групи, де було більше ста особин. Окремі групи нечасто співпрацюють, зазвичай конкуруючи за територію та їжу. Дослідники зібрали дані про численні сутички між групами та навіть один випадок «геноциду», в якому одна зграя систематично знищувала членів сусідньої.

Схожі схеми, мабуть, переважали і в соціальному житті раннях людей, зокрема пер-

вісних *Homo sapiens*. Як і шимпанзе, люди мають соціальні інстинкти, які дозволяли нашим предкам формувати дружні відносини та ієрархії, а також полювати або битися разом. Проте, подібно до соціальних інстинктів шимпанзе, вони спрацьовували лише в невеликих групах із тісними стосунками. Коли група занадто збільшувалася, її соціальний лад дестабілізувався і вона розпадалася. Навіть якщо багата на їжу долина могла прогодувати 500 первісних розумних, ужитися разом такій кількості чужих людей було неможливо. Як би вони домовилися про те, хто має бути лідером, кому де полювати або кому з ким спаровуватись?

Одразу після Когнітивної революції плітки допомогли *Homo sapiens* сформувати більші та сталіші групи. Але навіть плітки мають свої межі. Соціологічне дослідження засвідчило, що максимальний «природний» розмір групи, пов'язаної плітками, становить приблизно 150 осіб. Більшість людей не здатні ані близько знати, ані ефективно пліткувати про понад 150 людських істот. Все це вирішується за допомогою Інтернету.

Навіть сьогодні критичний поріг розміру людських організацій коливається на рівні цього магічного числа. Нижче нього громади, підприємства, соціальні мережі та військові спільки ґрунтуються переважно на близькому знайомстві та поширенні чуток. Для підтримання ладу зайвими є офіційні знання, титули та закони. Взвод із тридцяти солдатів або навіть рота зі ста солдатів може добре функціонувати на основі самих лише тісних стосунків, з мінімумом формальної дисципліни. Сержант, якого поважають, може бути «душею компанії» та керувати навіть офіцерами. Невеличке родинне підприємство може нормально виживати та процвітати без ради директорів, генерального директора або спеціально найнятого бухгалтера.

Але, щойно подолано поріг у 150 осіб, усе змінюється. Неможливо керувати підрозділом із тисячі солдатів у той самий спосіб, що і взводом. Розростаючись та наймаючи додатковий персонал, успішні родинні підприємства зазвичай зазнають кризи. І якщо вони не перебудовуються, то банкрутують.

Так, віддалені галузі та великий колектив «охоплюється» за допомогою інтернет-мереж.

Один на один, навіть десять на десять, ми напрочуд подібні до шимпанзе. Суттєві розбіжності з'являються, лише коли ми перевищуємо поріг у 150 осіб, а вже коли ми досягаємо кількості декількох тисяч осіб, відмінності вражають. Якби ви і пробували звести разом тисячі шимпанзе на площі Тяньаньмень, на Волл-стрит, у Ватикані або штаб-

квартирі ООН, результат був би жахливим. Натомість розумні регулярно збираються в таких місцях великими масами. Разом вони створюють добре впорядковані схеми (наприклад, міжнародні центри торгівлі, релігійні святкування та політичні інституції), які б ніколи не змогли створити самотужки. Справжня різниця між нами та шимпанзе полягає в «клеї» міфів, що з'єднує разом велику кількість окремих осіб, родин та груп. Цей «клей» і зробив нас володарями світу.

Звичайно, ми потребували також інших навичок, таких як здатність робити та використовувати інструменти. Проте виготовлення інструментів має не надто велике значення, якщо воно не супроводжується здатністю співпрацювати з багатьма іншими людьми. Як так сталося, що тепер ми маємо міжконтинентальні ракети з ядерними боеголовками, тоді як 30 тисяч років тому мали лише палиці з кремнієвими наконечниками? З точки зору фізіології, за останні 30 тисяч років не відбулося жодного суттєвого покращення нашої здатності до виготовлення інструментів.

Альберт Ейнштейн умів робити руками значно менше, ніж якийсь давній мисливець-збирач. Однак різко покращилася наша здатність до співпраці з великою кількістю сторонніх людей. Давній кремнієвий наконечник виробляла за кілька хвилин одна людина, яка покладалася на поради та допомогу кількох близьких друзів.

Виготовлення сучасної ядерної боеголовки вимагає співпраці мільйонів чужих людей по всьому світі: від робітників, які видобувають уранову руду з надр землі, до фізиків-теоретиків, які складають довгі формули для опису взаємодії субатомних частинок.

Висновки

У криміналістиці інформація про властивості та ознаки злочинця й зараз використовується дуже обмежено, лише як орієнтуюча інформація під час складання словесного портрета, проведення негласних слідчих (розшукових) дій у вигляді суб'єктивних відображень очевидця, тобто уявного образу.

Тому вирішення таких питань за допомогою криміналістичного дослідження властивостей та ознак людини (особи політика), з використанням інформаційних і комунікаційних технологій, технічних засобів і методик їхнього дослідження для виявлення криміналістично значимої інформації, що є інформаційною, індивідуальною, динамічною, мінливою і яка може бути використана під час розслідування злочинів, є нашою метою і в подальших дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Настанова про діяльність експертно-криміналістичної служби МВС України : затв. наказом МВС України від 30.08.1998 р. № 682. Київ, 1998. URL : <https://dndekc.mvs.gov.ua/накази-експертної-служби-мвс-україни/> (дата звернення: 20.06.2020).
2. Кримінальний кодекс України : наук.-практ. коментар / Баулін Ю. В., Борисов В. І., Гавриш С. Б. та ін.; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ : Ін Юре, 2003. 1196 с.
3. Brent Snook. The Criminal Profiling Illusion: What's Behind the Smoke and Mirrors? / Snook Brent, Richard M. Cullen, Craig Bennell, Paul J. Taylor, Paul Gendreau. *Criminal Justice and Behavior*. 2008. P. 1257-1276.
4. Kovera M. B., Penrod S. D., Pappas C., Thill D. L. Identification of computer generated facial composites. *Journal of Applied Psychology*. 1997. № 82. P. 235-246.
5. Mcquiston-Surrett D., Topp L. D., Malpass R. S. Use of facial composite systems in U.S. Law enforcement agencies. *Psychology, Crime and Law*. 2006. № 12. P. 505-517.
6. Scotia J. Hicks and Bruce D. Sales. Criminal profiling: developing an effective science and practice. Published by American Psychological Association, 2006. 293 p.
7. Turvey Brent E. Criminal Profiling: an Introduction to Behavioral Evidence Analysis. Fourth Edition. Academic Press is an imprint of Elsevier, 2012. P. 32-35.
8. Калюга К. В. Щодо побудови типового криміналістичного портрета злочинця в різних видах злочинів. *Вісник Запорізького національного університету*. 2016. № 4. С. 122-128.
9. Frowd C. D., Hancock P. J. B., Cron D. EvoFIT: A Holistic, Evolutionary Facial Identification Technique for Creating Composites. *Sociation for Computing Machinery Transactions on Applied Psychology*, 2004. 1(1). P. 1-21.
10. Hancock P. J. B. Evolving faces from principal components. *Behavior Research Methods, Instruments, Computers*. 2000. № 32(2), P. 327-332.
11. Калюга К. В. До проблеми моделювання типового криміналістичного портрета злочинця в різних видах злочинів. *Науково-практичне видання Прикарпатський юридичний вісник, науково-практичний журнал*. 2016. № 5(14). С. 110-114.
12. Оружие в массы: петиция на сайте Президента собрала 25 тысяч подписей электронный ресурс. URL : <https://petition.president.gov.ua/>
13. Гра в петиції до Порошенка. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/petitions/28532139.html> (дата звернення: 20.06.2020).
14. Учаткін Г. М. Законодавчо затвердити право громадян України на захист. URL : https://zbroya.info/uk/blog/17213_vibori-prezidenta-ukrayini-zakon-pro-zbroiu/ (дата звернення: 20.06.2020).

Karina Kaliuga. Information about the person of the “political” criminal in forensic science

The article examines the information about the identity of the criminal politician in forensic science to develop an approximate model of the identity of the criminal politician; an attempt is made to understand the origin and history of social and political relations of people who commit crimes, including modern aspects of political crime; with some study of the identity of the offender as a whole in domestic and foreign science should be noted the fact that the identity of the criminal politician is described and explained not fully and comprehensively, due to various objective and subjective reasons, this applies to the identity of the offender and its various types and / or types, studied by experts in certain fields of science, in order to appeal to the scientific understanding and explanation of the identity of the criminal politician.

We first determined the meaning of his concept as an offender by conviction, or at least by a mistaken assimilation. He is convinced that the offenses committed by him are necessary for the good of society and the state or in some way justified by their interests. He does not consider himself a criminal and strongly distinguishes himself from “low” criminals, with whom he would not like to have anything to do. The criminal politician tries to present himself as an idealist, an altruist, a political prophet, a messiah. He is deeply convinced of the truth and justice of his political credo, committed to his own ideology. Unlike a criminal politician by conviction, a criminal politician by pseudo-conviction actually pursues only a personal selfish goal. His political beliefs are just a screen for self-promotion. He commits criminal acts out of a desire to establish and assert his power and influence, as well as out of adventurous motives or for the sake of his own political career. He must be considered the most dangerous criminal, because under the guise of an idealist he hides a powerful criminal energy that he can release to strengthen his influence.

We proceeded from the fact that the forensic portrait of the offender we propose to understand as a system of information about social, physical, biological and psychological properties, which individualizes the person and is the result of a comprehensive analysis of information recorded on various media. In criminology, information about the properties and characteristics of the offender is still used very sparingly, only as indicative information when compiling a verbal portrait, conducting covert investigative (investigative) actions in the form of subjective reflections of an eyewitness (imaginary image). Therefore, the solution of such issues through forensic study of human properties and characteristics (political person), using information and communication technologies, technical means and methods of their study to identify forensic information that is informative, individual, dynamic, changeable and that can be used in the investigation of crimes, is our goal.

Key words: forensic portrait, methods of crime investigation, criminal personality model, criminal personality, criminal politician.

